

tantadruj

priloga primorskih gledališč

slovensko stalno gledališče
teatro stabile sloveno

SNG
NOVA GORICA

Gledališče Koper
Teatro Capodistria

primorske novice

Primorski
dnevnik

Svoboda je nevarnost,
prostost je past.

Tomislav Zajec: Svinje

Slovensko stalno gledališče, sezona 2024/25

“Tako bližji” z igralko Laro Komar

Vrata, ki jih nočemo odpreti

Novo leto se bo v Slovenskem stalnem gledališču začelo takoj po praznikih, saj bo 10. januarja na sporedu premiera. Tako bližji je tekst, ki ga je vsestranski tržaški ustvarjalec Luca Quaia napisal za igralko Laro Komar in ima posebnost, da je nastal v dveh jezikovnih različicah (v slovenščino je besedilo prevedel Janko Petrovec) kot koprodukcija z gledališčem La Contrada.

ROSSANA PALIAGA

Italijanska različica je debitirala lani, slovenska letos v okviru goriskega abonmaja. Tržaško občinstvo pa si bo do konca januarja lahko ogledalo predstavo, v kateri nastopa **Lara Komar**, uveljavljena tržaška igralka, ki je znana tudi izven gledališkega okvira zaradi nastopov v uspešnih televizijskih nanizankah v Italiji in Sloveniji. Kostume je izbrala **Antonella Caprioli**, glasbo in efekte pa podpisuje **Francesco Sgrò**. V pričakovanju tržaške premiere smo se pogovorili z avtorjem in režiserjem predstave **Luca Quaia**.

• **Ukvarjate se z različnimi zvrstmi umetnosti: kakšno vlogo namenjate gledališču?**

“Izjemno pomembno. Gledališče je vezano na mojo izobrazbo, moje življenje je od otroštva zaznamovano z gledališčem, zato gre tudi za osebno vez. Gledališče lahko zaobjame vse vrste umetnosti: vizualno, zvočno, pripovedno. Vizualni vidik mi je zelo blizu in prav tako obožujem telo v gibanju. Všeč mi je obsežnost gledališke govornice in dejstvo, da lahko oblikuješ specifični jezik za pripovedovanje vsake zgodbe.”

• **V dramskem pisanju ste se že preizkusili s predstavo *Bello!* Tudi tedaj je bilo povezovanje različnih zvrsti umetnosti del uprizoritvenega projekta.**

“V tisti predstavi smo igralce obravnavali kot cirkuške umetnike z uporabo giba, a tudi tako, da smo zanje ustvarili

“Vrata niso samo predmet, ki nas ločuje od tega, kar je na drugi strani: današnja uporaba tehnologije je videti dejansko nasprotje strahu pred drugačnim. Zamenjamo jo za resničnost, ki stoji za tistimi vrati, ki jih nočemo odpreti.”

LUCA QUAIA

avtor teksta in režiser predstave *Tako bližji*

Luca Quaia je dolgoletni sodelavec SSG, ki se tokrat predstavlja kot avtor in režiser.

‘akrobatske skoke’ v kontrastnih čustvih. Predstava je nastala kot sodelovanje s prijateljem in kolegom Francescom Sgrojem. Ponosna sva, da je že doživela več prevodov in da gostuje po Italiji in Evropi.”

• **Predstava *Tako bližji* je nastala najprej iz razmišljanja o nezaupanju do drugačnega ali iz želje, da bi napisali tekst za igralko Laro Komar?**

“Recimo, da je šlo za vzporedna vira navdiha. Ko sem začel razmišljati o monodrami za Laro, se je v ZDA zgodil umor Georgea Floyda. Že pred tem sem zbral nekaj misli v zvezi s strahom pred drugačnim. To je nekaj, kar nas sili v stališča, ki so dejansko bolj vsiljena splošna mnenja kot resnična prepričanja. Hkrati sem mislil na postopne trenutke v življenju ženske, ki zaradi strahu ni premostila določenih kriznih situacij. Neracionalno nezaupanje do bližnjega je lahko tudi posledica tega,

da je nekdo v ključnih trenutkih svojega življenja in odraščanja doživel spremembe in ovire z občutkom strahu. Dejansko gre za dinamike, ki jih vsi dobro poznamo in so danes močno prisotne v naših življenjih, saj nas skozi preplah stalno ‘vzgjajajo’ in manipulirajo.”

• **Sceno sestavljajo kartonaste škatle in vrata. Kakšen je dramaturški pomen teh elementov?**

“Škatla lahko vsebuje karkoli in je dejansko zelo sodoben predmet: neštet embalaž potuje vsak dan po svetu, ljudje pa ne morejo doseči kateregakoli kraja brez kontrole in strogih pravil. To seveda ne velja za ljudi, ki imajo ekonomsko stabilnost. Dejansko se vrednost človeka meri po ekonomski lestvici.

Vrata so metafora in hkrati dobra rešitev za scensko neobremenjeno predstavo, ki lahko preprosto gostuje kjerkoli. Vrata niso samo predmet, ki

nas ločuje od tega, kar je na drugi strani: današnja uporaba tehnologije je videti dejansko nasprotje strahu pred drugačnim. Zamenjamo jo za resničnost, ki stoji za tistimi vrati, ki jih nočemo odpreti.”

• **Besedilo obstaja v dveh jezikovnih različicah. Se vam zdi, da različna muzikalnost slovenščine in italijanščine vpliva na igranje in na splošen vtis?**

“Lepo je opazovati, kako se besedilo prilagaja različnim izraznostim in kako mora igralka ubirati različne strune, kar vpliva tudi na oblikovanje lika. Italijanščina je odprta, mehka, slovenščina pa ima za italijanska ušesa bolj skrivnosten zvok, poln soglasnikov. Neizogibno postane tudi značaj lika bolj oster in mislim, da je na ta način pridobil večjo kredibilnost. Lara je bila sposobna ohraniti pristop italijanske verzije in je hkrati pokazala posluš do potenciala slovenskega jezika.” •

Deset let glasbenih matinej v SSG

Začetek v znamenju črnske duhovne glasbe

Začenja se deseta izvedba Glasbenih matinej, ki jih Slovensko stalno gledališče prireja skupaj z Glasbeno matico.

P riljubljene nedelje v družbi komorne glasbe bodo tudi tokrat ponujale več zvrsti glasbe in začetek bo zaradi prazničnega časa v znamenju petja in gospel literature. 22. decembra bo ob 11. uri v Veliki dvorani koncert skupine **Gospel Light**, ki jo sestavljajo štirje pevci, pianist in tolkalec. Zasedba deluje šest let in je med mnogimi koncerti sodelovala tudi na nastopu znanega **New Swing Kvarteta**, ko je **Oto Pestner** predlagal ime Gospel Light. Na tržaškem sporedu bodo klasiki iz bogate zakladnice tradicionalne gospel in duhovne glasbe, tudi na božično temo.

19. januarja bo že na vrsti drugi koncert, na katerem bo nastopil tudi umetniški vodja cikla, violinist **Črtomir Šiškovič**, tokrat kot član godalnega **Tria Parmigianino** (po imenu italijanskega slikarja 16. stoletja). Italijanski trio bo ob tej priložnosti sodeloval s flavtistom **Giovannijem Maregginijem**. Program se bo osredotočil na srednjeevropsko glasbo klasicistične dobe.

Skupina Gospel Light bo 22. decembra odprla 10. izvedbo Glasbenih matinej.

16. februarja bo nastopil duo tržaških tolkalcev **Popocatepetl Percussion Duo**, ki ga sestavljata **Marko Jugovic** in **Gabriele Petracco**. Njun program bo ob klasičnih skladbah za

tovrstno zasedbo predstavil tudi svetovno praižvedbo.

Kot je že tradicija, se bodo matineje zaključile s koncertom mladih talentov Glasbene matice. 30. marca bo

prizorišče foajeja balkona na voljo učencem, ki so se na poseben način izkazali z vrhunskimi dosežki v tem šolskem letu.

Matineje so postale lepa nova navada

Matineje so se začele kot poskus in z mnogimi dvomi, da bi nedeljska glasbena srečanja v SSG lahko resnično zaživela kot nova navada za ljubitelje komorne glasbe. Ob desetletnici je Črtomir Šiškovič povedal: “Za uspeh te pobude se moram zahvaliti najprej Glasbeni matici in gledališču, saj bi bilo vse to brez njiju nemogoče. Zahvaliti pa se moram tudi občinstvu, ki se je vedno odzvalo polnoštevilno. Skozi vsa leta smo ohranili dva elementa, in sicer raznolikost avtorjev in izvajalcev, a obenem tudi pozornost do slovenske literature. Temu bi dodal, da zaradi te pobude ostajam tudi v stiku s svojim rodnim mestom in to mi je v posebno veselje.” •

Narodni dom 120 - Kulturni dom 60

Pomembni obletnici za Slovence

Leto 2024 mineva z dvema obletnicama, ki sta povezani s SSG: 120 let Narodnega doma in 60 let Kulturnega doma.

Prvi je bil osrednja ustanova tržaških Slovencev, sedež številnih organizacij, tudi Dramatičnega društva, ustanovljenega dve leti prej. Deloval je do požiga leta 1920. Na drugega je bilo treba počakati, čeprav se je gledališko delovanje obnovilo takoj po drugi svetovni vojni. Odbor za graditev je bil izvoljen februarja 1951. Načrt so zaupali arhitektu **Edu Mihevcu**, ki se je rodil v Trstu. Decembra leta 1964 so Kulturni dom uradno predali namenu. Simbolična povezava med obema domovoma je logotip SSG, ki povzema podobo marmornega reliefa nad glavnim vhomom v Narodni dom. Teatrologinja **Milica Kravos**, avtorica več knjig o slovenskem gledališču v Trstu, otvoritev poimenuje "slovesna prizemljitev" z besedami: "Na nedeljo 21. julija 1957 smo čakali očetov povratek s položitve

temeljnega kamna za Kulturni dom v ulici Petronio in poslušali analizo govora njegovega prijatelja dr. Jožeta Deleve. Zame - otroka se je takrat začelo pričakovanje, ki je trajalo do dne po slovesnem odprtju decembra 1964, ko je bilo dijakom dovoljeno vstopiti v Kulturni dom. Zadovoljstvo nad razkošno opremljenimi prostori so zagrenile nadute besede vladnega komisarja Libera Mazze, ki je v svojem nagovoru izpostavil neumestnost zahtev tržaških Slovencev in hvalil dobrohotnost države, ki nam, izsiljevalcem, poklanja imenitno stavbo. Poznala sem zgodbo od požiga Narodnega doma dalje in vedela tudi, da so polovico sredstev za gradnjo in opremo novega doma v zakotni tržaški ulici zbrali med nami, po tovarnah v Jugoslaviji in med predvojnimi emigranti v Amerikah. Lesteneč na stopnišču je

stal pet milijonov lir. Ko se zazrem vanj, pomislim, da so ta znesek prispevali Slovenci iz Clevelanda."

Novinarka in bivša predsednica Upravnega sveta SSG **Breda Pahor** se otvoritve takole spomni: "Z odprtjem tržaškega Kulturnega doma je Slovensko gledališče dobilo novi dom, kar je prineslo več novosti. Med temi uvedbo abonmajev. Mladi, še posebej člani taborniške organizacije RMV, smo postali glasniki te nove življenjske faze. Z veliko vnemo smo se lotili prodaje abonmajev, zlasti dijaških. Zelo sem bila ponosna na oseben izkupiček. Zato nisem hotela, nisem mogla zamuditi slavnostnega odprtja Kulturnega doma in otvoritvene predstave, kateri sem sledila vključena v delovno četico prostovoljcev. Bilo je enkratno!"

Marjan Kravos, scenograf in nekdanji tehnični vodja SSG pravi, da so si

"ogledali ponovitev predstave *Po brezkončni poti* Bratka Krefta in so kot dijaki bili navdušeni nad monumentalnostjo in lepoto nove zgradbe".

Med tistimi, ki so bili priča slavnosti otvoritvi Kulturnega doma, je tudi trenutni podpredsednik Upravnega sveta SSG **Boris Gombač**, ki je z ostalimi hostesniki skrbel za red in vstopo v dvorano ter je z navdušenjem sodeloval pri različnih postavitvah SSG. **Sergij Lipovec**, ki je tudi delal v Kulturnem domu, dodaja: "Z novim domom smo Slovenci v Italiji pridobili prostor, kjer je bilo mnoge cilje lažje udejanjiti. In še nov sistem - abonmaji. Do takrat je teater prihajal k ljudem, h gledalcem, zdaj pa so morali gledalci prihajati v teater! Premiere v KD so postale ritual, pomembno stičišče. Tako je nastal tudi novinarski ples, zelo zabavna in domiselna stvar." • **DA.MA.**

Kulturni dom v arhivskih posnetkih Maria Magajne iz leta 1964

Ob kulturnem maratonu v SSG

Polet galeba, mladega, igrivega 70-letnika

Revija *Galeb* praznuje častljiv jubilej in sicer sedemdeset let izhajanja. Med projekti, ki jih je uresničila ob tej priložnosti, je tudi skupni Kulturni maraton, ki je v prostorih Kulturnega doma praznoval ob enem obletnico sedeža Slovenskega stalnega gledališča.

Urednica *Galeba* **Maša Ogriček piše**: "Revija *Galeb* ima zame poseben pomen, saj sem se v njej kar dvakrat 'izvalila': pred desetimi leti kot pisateljica, lani pa še kot urednica. Z Ivanom Mitrevskim želiva polje ustvarjanja za otroke odpreti za nove poetike - tako z naborom svežih avtoric in avtorjev, pa tudi z manj pogostimi tipi besedil - od nonsensa, humorne estetike 'gravžnega' do grafičnih pesmi. Pomembno mesto v reviji ima strip, saj se trudi, da revija postane kreativna baza za stripovske ustvarjalce za otroke, tako za risarje kot scenariste. Uredniško vodenje, predvsem pa možnost redne, mesečne objave, mlajšim avtoricam in avtorjem pomaga, da pridobijo potrebno kondicijo."

Že omenjeni **Ivan Mitrevski**, likovni urednik revije, dodaja: "Skupaj s številnimi ilustratoricami in ilustratorji se trudimo, da bi bil *Galeb* lepa, zanimiva in vznemirljiva revija. Radi bi, da z njo otroci odrastejo v likovno izobražene posameznike. Prav zato je velik del revije posvečen nalogam. Ves čas spodbujamo otroke, da rišejo, sestavljajo, ustvarjajo. Tako kot z revijo rastejo otroci, si z Mašo prizadevava, da bi z revijo rasli tudi njeni avtorji in se z njo

razvijali, v njej odkrivali nove načine, kako nagovarjati naše mlade bralce."

Alina Carli, nekdanja dolgoletna urednica revije, pravi: "Ne spomnim se več, kdaj sva se prvič srečala z *Galebom*. Ko pa so se najine poti prekržale, sva skupaj vzletela, skupaj iskala in odkrivala nove podobe, nove zgodbe, nove obraze. Ohranjala sva stara prijateljstva in spletala nova. Na pot sem

mu pripeljala nove sopotnike, s katerimi še naprej širi obzorja. Želim mu brezmejno širjavo in neskončne višave: je in za vedno bo moj radovedni otrok."

Petra Meziniec, odgovorna za stike z javnostmi pri Založništvu tržaškega tiska, o reviji takole razmišlja: "Galeb ni le morska ptica. Kot je zapisala prva urednica legendarne revije Mara Sam-

sa v prvi številki *Galeba* daljnega leta 1954, je galeb tudi pravljica prispodoba te naše obrobne slovenske zemlje, ki je naša domovina. Sedem desetletij kasneje *Galeb* še vedno vsak mesec prileti na šolske klopi učencev v šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji, vse več strastnih bralcev pa ima tudi onkraj meje. Zaradi bogate vsebine, izbranih avtorjev in izvirnega uredniškega pristopa ostaja *Galeb* kljub častitljivi starosti čil, lep in zdrav."

Pa še **Martina Kafol**, glavna urednica Založništva tržaškega tiska: "Galeb vidim kot veliko priložnost. Najprej za naše otroke, da se zabavajo in obenem rastejo ob kakovostni reviji, za avtorje in ilustratorje, ki lahko prosto ustvarjajo s podporo dobrih urednikov, za vse, ki delajo v zakulisju, ker ponuja vedno nove izzive. Meni daje *Galeb* edinstveno priložnost, da se na najlepši možen način približam otroški književnosti in da iz njega črпам že formirane avtorje za knjižni program naše založbe."

Galeb je poletel in obiskal vrtce, šole in okoliške dvorane v družbi predstave *Televizigra* Slovenskega stalnega gledališča, na podlagi pravljic Giannija Rodarija, ki so v knjižni obliki izšle ravno pri ZTT. • **DA.MA.**

Ilustratorica Carolina Trampuž je umetniško upodobila fasado Kulturnega doma v reviji *Galeb*. Na fotografiji detajl ilustracije.

Praznični program v SNG Nova Gorica

Kalejdoskop gledaliških doživetij

Zadnje dni leta si je moč poseben večer pričarati z raznolikimi predstavami, ki so na sporedu novogoriškega velikega in malega odra. Gledališko doživetje je lahko izvirno darilo, bodisi za skupno izkušnjo ali v obliki darilnega bona.

Nocoj bo ponovno zaživela očarljiva *Božična pesem*, ki se kot predstava z novogoriškega železnega repertoarja vsako leto v decembru vrača na spored ter razveseljuje tako mlade kot odrasle. Družinski muzikal je bil pred petimi leti v SNG Nova Gorica uprizorjen prvič v Sloveniji, čeprav je novela, ki jo je Charles Dickens izdal leta 1843, že davno postala svojevrsten fenomen in jo s številnimi odrskimi in filmskimi priredbami ter risankami v prazničnem času obujajo po vsem svetu. Razkošno glasbeno-plesno-pravljično predstavo, ki jo je izvrstno domiselno zrežirala **Ivana Djilas**, glasbo pa napisal **Boštjan Gombač**, si bo po gostovanju v Mariboru na domačem velikem odru moč ogledati tudi v ponedeljek, 23. decembra.

Otroci bodo lahko ob izteku leta obiskali gostujoči *Praznični cirkus Braneta Potočana* v produkciji Vitkar zavoda in KD Priden možic. Predstava sodobnega cirkusa vključuje množico akrobacij na vrveh in svili, hkrati pa je to zgodba o posamezniku v "cirkusu" življenja, o pogumu in o utrinkih stremjenja v zvezdno nebo.

Letošnja silvestrska predstava bo v SNG Nova Gorica *Mnogo hrupa za nič*, Shakespearjeva klasika v sodobni interpretaciji in v režiji Ivane Djilas.

Na malem odru si bodo ljubitelji sodobnih komornih iger lahko ogledali dve uprizoritvi, 64 hrvaške dramatičarke **Tene Štivičić** ter *Pogovore po seksu* irskega dramatika **Marka O'Hallorana**. V intenzivno čustveni in družbeno angažirani drami 64 v glavnih vlogah nastopata **Nika Roz-**

man in **Jure Kopušar**, "šarmanten igralski tandem". V komični drami *Pogovori po seksu* v glavni vlogi nastopa **Medea Novak**, predstavo pa je režirala **Tijana Zinajić**, ki jo poznamo po vrsti uspešnic - v Novi Gorici vse tri njene predstave še vedno igrajo, tako *Antontona* za naj-

mlajše (iz leta 2011) kot tudi *Realiste* in *Tridesetletnice*.

In čisto ob koncu leta še dva večera gledališke radosti, veselja in smeha. V soboto, 28. decembra, bo ponovitev komično-glasbenega večera *Koncert za rojstni dan* z očarljivimi melodijami iz najbolj priljubljenih songov iz preteklih uprizoritev v izvedbi novogoriških igralcev. Ob majskem praznovanju 30-letnice nove gledališke hiše in 20-letnice statusa narodnega gledališča sta ga zasnovala dramaturginja **Tereza Gregorič** in igralec **Jakob Šfiligoj**, ki je nedavno postal novi član umetniškega ansambla SNG Nova Gorica.

V torek, 31. decembra, pa si lahko silvestrski večer popestrite z ogledom sodobne interpretacije klasične Shakespearove komedije *Mnogo hrupa za nič*. Režiserka **Ivana Djilas** se je tudi tokrat odločila za obogatitev zgodbe o ljubezenskih nesporazumih, zmešnjavah in zarotah z veliko glasbe, plesa ter elementi burleske, karikature in celo groteske. Z odličnimi igralskimi kreacijami je tako nastala šarmantna in atraktivna predstava, polna romantike, bistroumnosti in strasti. •

Ob koncu leta

Delajte teater z nami

Leta, ki se izteka, se bom rada spominjala, saj je našemu gledališču prineslo veliko radosti in uspehov. Na oder smo postavili predstave, ki so nam v ponos - od Pasolinijevega *Ubeseodovanja*, Ibsenove drame *Ko se mrtvi prebudimo* in Shakespearove komedije *Mnogo hrupa za nič* v prvi polovici leta do sodobnih dram 64 **Tene Štivičić**, V iskanju izgubljenega jezika **Gorana Vojnovića** in *Pogovorov po seksu* **Marka O'Hallorana** v drugi polovici.

MIRJAM DRNOVŠČEK
direktorica SNG Nova Gorica

Prav vsaka je prinesla svežino in radost v naše vrste. S ponosom se bom ozirala v leto 2024 tudi zato, ker smo s *Koncertom za rojstni dan*, s katerim smo obeležili 30 let delovanja v novi stavbi in 20 let statusa nacionalnega gledališča, presegli pričakovanja tega praznovanja. Glas našega igralskega ansambla je marsikoga presenetil in prepričal, da nimamo samo odličnih igralcev, temveč tudi odlične pevce.

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, mesto Nova Gorica in slovensko gledališče smo uspešno predstavljali tudi v tujini, saj smo bili povabljeni na kar šest mednarodnih festivalov. S Smoletovo *Antigono* smo gostovali na festivalu *Viminacium Fest* v Požarevcu in na festivalu *Gledališče na križišču* v Nišu, v Zagrebu smo bili najprej z *Realisti* na Poletnih nočeh, nato pa še z *Zvezdicami* na festivalu *Bolje*, da se o tem (ne) pogovarjamo, s *Pet vrst tišine* smo se predstavili na Balkanskem gledališkem festivalu v Bla-

goevgradu v Bolgariji, festivalsko sezono pa smo zaključili z *Mojstrom in Margareto* na Mednarodnem gledališkem festivalu *Interference* v Cluju v Romuniji.

V letu 2024 smo končali tudi prvo etapo izgradnje Zunanjega avditorija

mija Janežiča, ki je zagotovo eden najpomembnejših dogodkov Evropske prestolnice kulture GO! 2025 Nova Gorica - Gorizia, saj prinaša dvanajst različnih predstav v dvanajstih mesecih, ki jih združuje zgodba življenja ob meji oziroma na ozemlju,

"In ker je sedaj čas, ko vsak izmed nas tiho pestuje svoje želje in upa, da se bodo uresničile, naj razkrijem eno svojih - da bi število naših obiskovalcev raslo tudi v letu 2025, kajti to bo pomenilo, da smo vas uspeli privabiti s programom, s katerim se ne more kosati nobena digitalna vsebina."

in pričeli s postopki za drugo etapo, v kateri bomo dobili notranjo opremo, oder, stole in streho. Naš cilj je, da bo novo prizorišče zaživelo v poletnih mesecih naslednjega leta ter da bomo pridobili tudi sredstva za scensko opremo in tehnologijo. V drugi polovici junija namreč načrtujemo premiero šestega dela *Dodekalogije* **To-**

kjer so se križale življenjske zgodbe različnih narodov. Vsekakor ne gre le za projekt, ki bo zaznamoval samo GO! 2025 in naše gledališče, ampak za svetovni unikum. Celoten poletni program Zunanjega avditorija še ustvarjamo in ga bomo razkrili takoj, ko bomo vedeli, koliko programskih sredstev bomo imeli na voljo. Želimo

si, da bi bil raznovrsten in da bi zadovoljil ljubitelje različnih vrst umetnosti - od teatra, plesa, filma do glasbe.

Veliko je še dogodkov, zaradi katerih se bomo z veseljem ozirali v leto 2024, a mogoče je eden najpomembnejših ta, da število obiskovalcev naših predstav vztrajno raste. To je potrditev, da kakovost našega dela opazite tudi vi, dragi obiskovalci. In ker je sedaj čas, ko vsak izmed nas tiho pestuje svoje želje in upa, da se bodo uresničile, naj razkrijem eno svojih - da bi število naših obiskovalcev raslo tudi v letu 2025, kajti to bo pomenilo, da smo vas uspeli privabiti s programom, s katerim se ne more kosati nobena digitalna vsebina. Naš moto za naslednje leto je: *#delamo teater*. Delajte ga z nami, veseli bomo vsakega izmed vas.

Dragi obiskovalci, dragi bralci, naj vam leto, ki prihaja, prinese kopico drobnih zadovoljstev in čas, da jih boste lahko uživali - tudi v naši družbi. Srečno! •

ŠTORIJE IZ GLEDALIŠČA

Prigoda Lubitsch

• **JOŽI ŠALEJ** *

Ne spominjam se več, katera leta je bilo, zagotovo pred več kot desetimi leti, ko smo s SNG Drama Ljubljana gostovali na otvoritvi prenovljene dvorane Gledališča Park v Murski Soboti. Igrali smo odsko postavitev nemega filma *Ernsta Lubitscha Als ich tot war* (*Ko sem bil mrtev*) v režiji **Diega de Bree**. V nemi predstavi sem v stilu burleske s klavirjem spremljal to ko-

medijo zmešnjav in burlesknh situacij, v kateri so igrali vrhunski slovenski igralci: **Jernej Šugman**, **Janez Škof**, **Alojz Svete** in **Boris Mihajl**.

Predstava je doživela skoraj 250 ponovitev, igrali smo jo doma in v tujini (Kolumbija, Turčija, Francija, Romunija, Italija, Avstrija, Makedonija, Srbija, Hrvaška, Črna gora, Nemčija, Bosna ...) in je bila res prava uspešnica. Ob žal prezgodnji smrti nezamenljivega **Jerneja Šugmana** je predstava ugasnila. Gostitelji v Murski Soboti so ob pre-

novi kupili tudi nov električni klavir, ki so ga pred našo predstavo ravno vzeli iz škatle. Postavljen je bil na levo stran odra, tako da sem ob igranju lahko spremljal dogajanje. Nekje ob koncu druge tretjine pride do prizora priprave kosila, kjer nečimrna tašča (**Jernej Šugman**) vehementno, a tudi precej štorasto pridvi na oder s surovo kuro v eni in tubo majoneze v drugi roki, češ, da ona tudi ve, kako je treba skuhati juho. V "kuharskem dvoboju" s služabnikom, v katerega se zaka-

muflira navidezno mrtev mož njene hčere (**Alojz Svete**), vsa znervirana in razburjena iztisne celotno tubo majoneze v za to dogovorjen prostor - pano pri odrskih kritjih.

No, ta "curek" cele tube majoneze je pano zgrešil in pristal na mojih tipkah. Ker sem bil v žaru igre, se nisem pustil kaj dosti zmešiti in sem majonezo z igranjem razmazal po vsej klaviaturi. Predstavo smo uspešno zaključili, priklanjal pa sem se s povsem mastnimi prsti.

Na ta račun je bilo je veliko smeha, malo manj v vodstvu Drame, ki je morala plačati obnovo in čiščenje klavirja. •

* **Joži Šalej je kot avtor glasbe, kopetitor in glasbenik sodeloval pri številnih uprizoritvah SNG Nova Gorica, mnoge med njimi so bile velike uspešnice, nazadnje je kot soavtor glasbe in Baltazar sodeloval pri uprizoritvi *Mnogo hrupa za nič*.**

Pogovori po seksu, komična drama sodobnega irskega avtorja Marka O'Hallorana

Ljubezen je nasprotje odtujenosti

V začetku meseca je bila na malem odru SNG Nova Gorica prva slovenska uprizoritev komične drame Pogovori po seksu irskega avtorja Marka O'Hallorana v režiji Tijane Zinajč. Predstava bo do konca leta na sporedu še 19. in 29. decembra. In bo še naprej odpirala zanimive teme o odnosih.

ZORAN MILIVOJEVIĆ
psihoterapevt

Spolno dejanje je kot zelo pomembna človekova dejavnost že od nekdaj družbeno regulirano. V vseh družbah je obstajal sistem družbenih prepovedi, s katerimi je neka kultura določala, kdaj je spolno dejanje prepovedano in kdaj dovoljeno. Ta sistem prepovedi je na primer povezan s seksom z bližnjimi sorodniki. Mnogi antropologi so v prepovedi incesta videli izvor primitivne morale in začetek civilizirane družbe. Poleg tega je veljalo za družbeno nesprejemljivo spolno razmerje z otroki, istospolno osebo, živalmi, mrtvimi osebami ipd. Priča smo, da je v zadnjih 50, 60 letih prišlo do spremembe družbenih norm, tako da so se nekatere od teh prepovedi omilile ali popolnoma odpravile.

Kar so obravnavali kot deviantno, je zdaj sprejemljivo

Otrok, ki je odraščal v določeni kulturi, je sprejel prepovedi in te so postale del njegove osebne morale, osebnosti ali superega. V procesu "osvobajanja" človeške spolnosti izpod raznih prepovedi in norm so generacije odraščale z vse manj strogimi superegi. Z drugimi besedami, tisto, kar je prej veljalo za nenormalno in deviantno, se je na ravni subkulture in posameznika začelo obravnavati kot sprejemljivo in dopustno. Iz desetletja v desetletje je obsojanje različnih spolnih praks slabelo in naraščalo je število posameznikov, pogosto združenih v subkulture, ki so se predajali alternativnim spolnim praksam.

Medtem ko je opazovalec nekoč menil, da ima pravico presojsati neko spolno prakso, zdaj obrne glavo stran od tega para, saj meni, da nima pravice soditi: "Če je njima prav, potem se me to ne tiče." Tako je denimo sadomazohistični seks prenehal biti spolna patologija in je postal legitimna izbira posameznika.

Tako imenovana spolna revolucija, ki se je zgodila ob koncu šestdesetih let prejšnjega stoletja, je prispevala k osvoboditvi spolnosti od morale oziroma, natančneje, k ustvarjanju nove morale. V vsakdanjem življenju je to pomenilo, da se je spolnost ločila od ljubezni in da je preprosto postala vir užitka. Seks je postal zabava. K temu

Prizor iz predstave Pogovori o seksu, ki bo v decembru še dvakrat zaživela na odru SNG Nova Gorica.

hedonističnemu pristopu je veliko pripomoglo odkritje kontracepcijskih tablet, ki so ženskam omogočile premagovanje strahu pred neželjeno nosečnostjo. Do takrat so veljala dvojna merila za moško in žensko spolnost. Promiskuitetni moški, torej moški, ki je spal z veliko ženskami, je na primer bil zapeljivec, Don Juan, Casanova, vzor mnogim moškim, ki so o takšnem spolnem uspehu lahko samo sanjali. In medtem ko je bil promiskuitetni moški neke vrste heroj, je bila promiskuitetna ženska ravno nasprotno - vlačuga, kurba, prostitutka. Tak odnos do spolnosti svojih otrok so imeli tudi starši. Spolno hiperaktiven sin je bil družinski ponos, spolno hiperaktivna hči pa sramota družine. V ozadju dvojnih meril je bil strah, da bo hči zanosila z neznanim očetom in rodila pankrta - otroka, čigar oče ni znan. Prav kontracepcijske tablete so odpravile strah pred neželjeno nosečnostjo in žensko spolnost postavile na isto raven kot moško.

Nova različica fatalne ženske

Ena od napačnih predstav nekaterih oblik feminizma - da so moški in ženske enaki - se je manifestirala na področju spolnosti. Vedno več žensk je od moških začelo prevzemati spolne modele: moškega uporabiti in ga po spolnem aktu zavreči, da bi "osvojile" novega. Kar so nekoč moški počeli ženskam, so "osvobodene ženske" začele početi njim. Tako je nastala nova različica fatalne ženske, femme fatale, moške ženske, ki moškega spolno in čustveno kastrira ter mu dokaže, da ji ni dovolj in da ne more zadovoljiti njenega spolnega poželjenja. Takšni ženski ni dovolj en moški, potrebuje jih več.

Moška in ženska fiziologija se bistveno razlikujeta. Medtem ko žensko telo in ženske možgane preplavljajo hormoni povezovanja (estrogen, progesteron in oksitocin), so moško telo in moški možgani preplavljeni s hormonom, ki se izloča v modih - testosteronom. Njegov učinek je povečevanje tako spolnega nagona kot tudi agresije. Zato so moški tisti, ki na ženske gledajo hiperseksualno. V tem pogledu je spolno hiperaktivna ženska v neke vrste konfliktu s svojo notranjo naravo.

Kar potrebujejo tako ženske kakor moški, pa je ljubezen. Kar je ljubezen v svojem bistvu, in to katera koli oblika

ljubezni, je prav čustvena vez. Jean Paul Sartre je rekel, da je človek s svojim rojstvom vržen v svet. Tak človek je sam v veselju. To, kar ga dela človeškega, je čustvena povezanost z drugim človekom, torej ljubezen. Ljudje so bodisi čustveno navezani na nekoga, ki ga imajo radi, ali pa so nenezavezani in zato sami in osamljeni. Na tej točki se lomi usoda sodobnega človeka, ki ne verjame več v ljubezen, ki jo je poskušal nadomestiti z iluzijo

In tukaj naši junakinji ni uspelo, kakor ne bi moglo nikomur. Nezmoglost, da bi s svojo ljubeznijo "pozdravila" svojega ljubljenega moškega, jo je pripeljala do izgube vere v ljubezen. Prenehala je verjeti v ljubezen kot možen odnos med ljudmi. Namesto tega moškemu ponudi tisto, kar iščejo, to je njeno telo in njena strast, zato da se med spolnim odnosom počuti sprejeto, povezano z drugimi. Seveda to ni lju-

"Spolnost ne more nadomestiti ljubezni, ne more ustvariti tako globoke povezanosti, kot jo lahko ustvari ljubezenski odnos. Prav to je glavni problem sodobnega človeka: odtujenost od drugih in osamljenost."

ZORAN MILIVOJEVIĆ
psihoterapevt

ljubezni, ki jo najde v spolnem aktu. Spolnost ne more nadomestiti ljubezni, ne more ustvariti tako globoke povezanosti, kot jo lahko ustvari ljubezenski odnos. Prav to je glavni problem sodobnega človeka: odtujenost od drugih in osamljenost.

Mark O'Halloran svojo promiskuitetno junakinjo utemeljuje z njeno travmo. Ona je ljubila svojega moškega, a ta ni dovolj ljubil nje. Ne zato, ker je ne bi zares ljubil, temveč zato, ker ni ljubil samega sebe. Težko je ljubiti nekoga, ki ne ljubi samega sebe. Ko je v stanju depresije storil samomor, je "izdal" njo in njuno ljubezen.

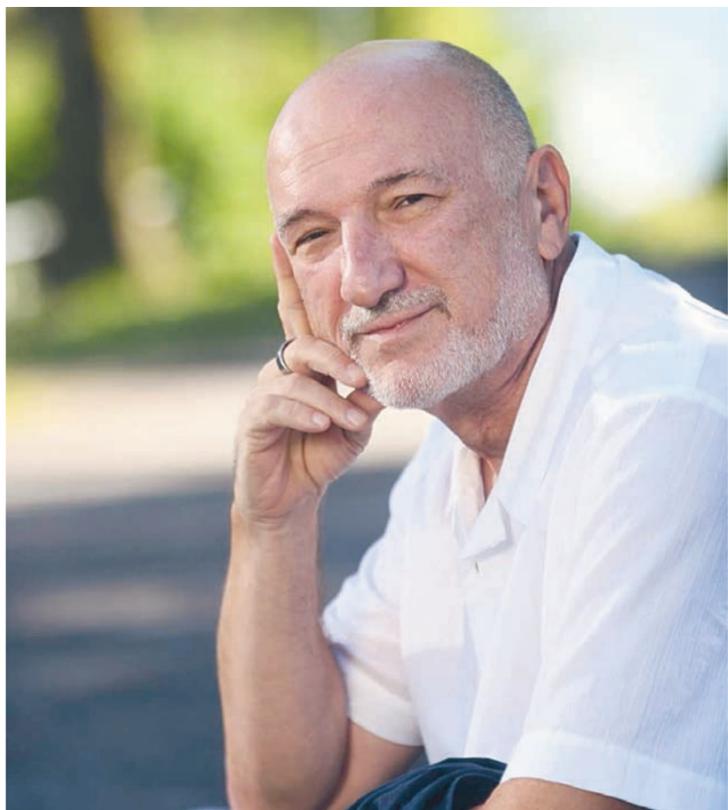
Če popolnoma poenostavimo, lahko rečemo, da depresijo povzroča pogojno sprejemanje samega sebe. To pomeni, da človek pogojuje lasten občutek osebne vrednosti z izpolnjevanjem nekoga pogoja. Na primer, če bi bil uspešen, bogat, priljubljen itd., bi se cenil, sprejemal in se imel rad. Težava ne nastane le, ko človek ne izpolni svojega zastavljenega pogoja, temveč ko ugotovi, da ga nikoli ne bo mogel izpolniti. Takrat se aktivira občutek prezira do samega sebe, tako da en del osebnosti začne maltretirati drugi del. Oseba se počuti ničvredno in brez upanja, da bo kdaj bolje. Nato se obda s filtrom, s katerim interpretira vse, tako da potrdi svojo ničvrednost. Recimo, če mi nekdo izkazuje ljubezen, to ni zato, ker me zares ljubi, ampak zato, ker se mu smilim, ker sem bedna in uboga.

bezen, je le kratkotrajna iluzija le-te.

Zanjo je spolni odnos samo pot do začasne bližine. Običajno je, da se ljudje zblížajo, spoznajo, zgradijo odnos in šele nato vstopijo v spolne odnose. Toda naša junakinja gre po obratni poti, spolni akt postane uvod in pot do nekakšne bližine, do zanimivih pogovorov. Vsi ti pogovori tvorijo neki kolaž, neko podobo sodobne ameriške družbe, ki pa se počasi projicira na nas in postaja naša realnost.

Za razliko od manjših okolij, kjer je posameznik viden, opazen in prepoznani, je v velemestih ter množični družbi anonimen in neviden. Anonimnost je tista, ki omogoča brutalno odkritost. Tu se lahko slučajno usedeš na klopi poleg popolnoma neznanne osebe, ki ti bo povedala svojo življenjsko zgodbo, svoje življenjske travme, ravno zato, ker ve, da je nikoli več v življenju ne boš videl. Ta kombinacija anonimnosti in poštenosti je fascinantna, še posebej za nas, ki živimo v organsko povezanih skupnostih, kjer vsak vsakega pozna.

Če uprizoritev *Pogovori o seksu* postavlja diagnozo odtujene družbe, v kateri ljudje hrepenijo po povezanosti, pripadnosti in toplini, potem moramo vedeti, da je terapija/zdravljenje ponovno vračanje spolnosti v okvir ljubezni, čustvene povezanosti. Ljubezen je nasprotje odtujenosti. •

Zoran Milivojević

Reportaža

Od Beograda do Trsta: aktivizem, umetnost in Bartolova zapuščina

Ne vem, kako je bilo včasih, ampak ko te pokličejo v Beograd, enostavno greš. In sva šla, saj je bila Katja Pegan povabljena na simpozij z naslovom Aktivizem in umetnost. Direktorica Gledališča Koper je pač aktivistka, veliko sodeluje z različnimi ustanovami z območja nekdanje skupne države in zveze, ki pri tem nastajajo, so trajne. Je pa še nekaj: Srbi nas imajo radi.

MATEJ SUKIČ

Kdo, kaj, kje, kdaj in predvsem: zakaj? Fakulteta dramskih umetnosti iz Beograda je od 22. do 24. novembra pripravila mednarodni simpozij z naslovom *Aktivizem in umetnost - zgodovinske izkušnje in participativne prakse*. Namen tridnevne strokovne razprave je bil združiti strokovnjake s področja umetnosti, aktivizma in performativnih študij ter predstaviti raznolike prakse aktivizma v kulturi in umetnosti v zgodovinskem ter sodobnem kontekstu. Sliši se bolj zapleteno, kot je bilo v resnici. Je že tako, da so simpoziji stvar strokovnjakov in ti imajo radi zapletene besede in dolga besedila. Naslove tudi. Dejansko pa je posvet potekal nekako tako: v neki sejni sobi so različni ljudje drugim ljudem predstavljali svoje večletno delo s področja umetnosti in kulture. Na kratko. Tri dni. Na kratko zato, ker so bile predstavitve dolge do približno 60 minut. Tri dni pa zato, ker je bilo prisotnih res veliko uglednih umetnikov, ki so s svojim aktivističnim delom zaznamovali okolje, iz katerega izhajajo ali v njem delujejo.

Devet ur vožnje do nekdanje prestolnice

Če ste z avtom že potovali iz Kopra v Beograd, veste, da pot traja precej manj kot devet ur. Tokrat ni bilo tako. Močno sneženje je pripomoglo, da sva se z direktorico po avtocesti vozila kot po jajcih. Morda še počasneje (ker ne vem, kako hitro je moč voziti po jajcih), saj sva na Hrvaškem precej časa vozila za kamionoma, ki sta pluzila in posipavala cesto. Hvaljen bodi sodelavec **Ivo Štokovič**, ki med drugim skrbi za vozni park Gledališča Koper in je pravočasno poskrbel za nove zimske gume na službenem vozilu. Naposled sva prispela do glavnega mesta Srbije in začela se je nova, sicer precej krajša avantura iskanja hotela, v katerem sva spala. Organizator nama je uredil prenočišče v hotelu v beograjski boemski četrti, Skadarliji, in že ob prihodu

Na mednarodnem simpoziju Aktivizem in umetnost - zgodovinske izkušnje in participativne prakse v Beogradu je svoje izkušnje delila tudi direktorica Gledališča Koper Katja Pegan.

na parkirišče je spodaj podpisani Koprčan - debitant v glavnem mestu Srbije - doživel prijeten kulturni šok. Nšesteto odprtih lokalov in gostiln, ljudje na ulicah v poznih večernih urah in nekaj za vsak okus, kamor koli se ozreš. Tega v Sloveniji nismo vajeni. Še manj v Kopru.

FUGA kot temelj mednarodnega sodelovanja

Gledališče Koper se je že dolgo tega povežalo z gledališči v nekdanji skupni državi. Od osamosvojitve dalje je to bil prazen prostor, v katerem etablišana slovenska gledališča niso velikodušno posegala. Koper je tu zaslužil priložnost in jo izkoristil. Nastale so številne odmevne koprodukcije s kulturnim beograjskim Ateljejem 212, madžarskim Novosadskim gledališčem/ Újvidéki Színház, Narodnim gledališčem Republike Srbije v Banjaluki, Gledališčem Prijedor, sarajevskim Kamernim teatarom 55 iz Bosne in Hercegovine ter italijanskim HNK Ivana pl. Zajca Reka iz Hrvaške. Uspehi koprodukcijskih predstav so Koper postavili na balkanski dramski zemljevid. Tamkajšnje institucije in umetniki so zaslutili, da večkulturno malo obmorsko mesto iz Slovenije misli resno. Potrditev je prišla s festivalom FUGA (najprej poimenovanim PPF Mladi), ki v Koper vsako poletje privabi študente, profesorje in predavatelje dramskih akademij z vseh koncev stare celine in širše, saj je v svoji zadnji izvedbi kot predavatelja gostila tudi človeka iz Čila. In prav na FUGI so se spletle povezave z režiserko **Ivano Vujić**, ki kot profesorica in predstojnica katedre deluje na Fakulteti dramskih umetnosti v Beogradu in je pobudnica simpozija *Aktivizem in umetnost*.

Cirilica, prazna baterija in prijazni ljudje

Bila je sobota, ko je na vrsto prišla **Katja Pegan**. Simpozij se je odvijal v

prostorih Univerze umetnosti v Beogradu, katere članica je Fakulteta dramskih umetnosti, in tja se je v spremstvu študentke **Marije** odpravila že zjutraj, a sem kmalu odkorakal za njima. Sporočila mi je lokacijo univerze in telefon je izračunal, da do tam potrebujem približno 20 minut. To je bilo vse, kar je telefon tisto dopoldne računal. Polnilec sem namreč pozabil doma in po petih minutah hoje po Beogradu je po domače povedano "crknil". V popolnem nasprotju z mano, ki sem se počutil vedno bolj živ; prvič v milijonskem mestu, s prazno baterijo telefona in napisi na tablah v cirilici, ki je ne znam brati. Najprej sem pomislil: "Ah, saj se bom že znašel." Pa se nisem. Hodil sem in hodil - nekako po občutku, a nikjer nobenih faksov, kaj šele univerz. Podaljšal

pravim ter mi ponudile briose in mandarine.

Stupica, Živadinov in ... Pegan

Fakulteta dramskih umetnosti (FDU) v Beogradu je ena najpomembnejših kulturnih in izobraževalnih ustanov v Srbiji in širši regiji. Ustanovljena je bila leta 1948 kot del Univerze umetnosti v Beogradu. Med najpomembnejšimi imeni, ki so obiskovali ali delovali na fakulteti, so igralci **Dragan Nikolić**, **Mira Furlan**, **Ljubiša Samardžić** in **Neda Arnerić**, pa tudi priznani režiserji, kot so **Emir Kusturica**, **Goran Marković** in **Srdan Dragojević**. Med profesorji so bili znani umetniki in teoretiki, kot so **Hugo Klajn**, Slovenec **Bojan Stupica** in **Miroslav Belović**, ki so s svojim pedagoškim in umetniškim delom

Dva različna simpozija v dveh različnih mestih - Beogradu in Trstu - sta poudarila kako umetnost in kultura presegata meje, povezujeta ljudi ter odpirata pomembne razprave.

sem korak in jo še bolj odločno udaril proti smeri, za katero sem verjel, da je prava. Znašel sem se na nekem gradbišču in nisem imel več nobenega občutka, kam moram iti. Bil sem na meji obupa, ko sem se spomnil Chaplina: "Življenje je tragedija, če ga gledamo od blizu, a postane komedija, če ga gledamo s ptičje perspektive." Sam pri sebi sem se nasmešnil in v tistem trenutku nedaleč naprej zagledal taksi. Pomahal sem mu in voznik je pripeljal ter me pobral. V glavnem mestu Srbije deluje več kot deset javnih in zasebnih univerz, ki obsegajo skupaj več kot 70 fakultet. Taksni me je odložil na mestu, kjer so neka univerza in več fakultet. Obiskal sem prvo pa drugo in tretjo - nobena prava. Za pomoč sem prosil neke študentke na filozofski fakulteti. Posodile so mi polnilec, povedale, v katero smer naj se od-

postavili temelje za mednarodno prepoznavnost FDU. Poleg Bojana Stupice, ki je bil izjemen režiser, scenograf in gledališki inovator, znan po svojem pionirskem delu na področju režije, je na fakulteti predaval tudi **Dragan Živadinov**, priznani režiser in pionir gledališke postgravitacijske umetnosti iz Slovenije, ki je tudi letošnji Prešernov lavreat, a je sodeloval na simpoziju *Aktivizem in kultura* dan kasneje - v nedeljo. Kot češnja na torti. Poudarki simpozija so bile teme, kot so feministični upor, politična performativnost, solidarnost v umetnosti in utopični potencial aktivizma. Živadinov je izvedel informans *Noordung: 1995-2025-2045*. Katja Pegan pa se je osredotočila na to, kako uprizorivne umetnosti spodbujajo kolektivno delovanje, opozarjajo na družbene neenakosti in

Beograd se je izkazal kot gostoljubno mesto na visoki kulturni ravni.

ustvarjajo prostor za dialog in družbene spremembe. Predavanje je vsebovalo primere iz njenega umetniškega in vodstvenega dela ter osvetlilo zmožnost umetnosti za krepitev solidarnosti in aktivizma v sodobni družbi. Na srečo nisem zamudil.

Po aktivizmu v Beogradu Bartol v Trstu in Chaplin 2.0

Prvi obisk Beograda mi bo ostal v lepem spominu. Še najbolj po prijaznih ljudeh, ki so bili vselej pripravljeni pomagati. Priznam, tiste dni sem se še nekajkrat izgubil, ampak vselej se je našel kdo, ki mi je pojasnil, kam naj grem, kje naj zavijem, da bom prišel do cilja. Drugače je bilo v Trstu, kamor sva se z direktorico odpravila teden dni kasneje. Institut za civilizacijo in kulturo, ki ga vodi **Alja Brglez**, je s pomočjo Društva slovenskih izobražencev in Slovenskega kluba pripravil simpozij z naslovom *BAR-TOL 120 let po rojstvu in ALAMUT 85 let po izidu*. Na njem so sodelovali številni ugledni gostje - med njimi **Miran Košuta**, **Evgen Bavčar** in **Vilma Purič**, ki so z različnih zornih kotov osvetljevali kulturno delo Vladimira Bartola *Alamut*. Zdi se, da je Bavčar prišel najbliže danes slovitemu avtorju. Njegovemu preboju v Evropo in svet se je posvetil že leta 1988 ter spremljal uspeh *Alamuta* v tujini. V svojem prispevku je poudaril predvsem percepcijo Bartolovega dela v Franciji, pri čemer je dodal osebno noto iz pogovorov z Bartolovim sinom. Ta mu je zaupal, da je bil oče razočaran nad odzivom slovenskega prostora na njegov roman, a hkrati prepričan, da bo čas prinesel njegovo zaslužno priznanje.

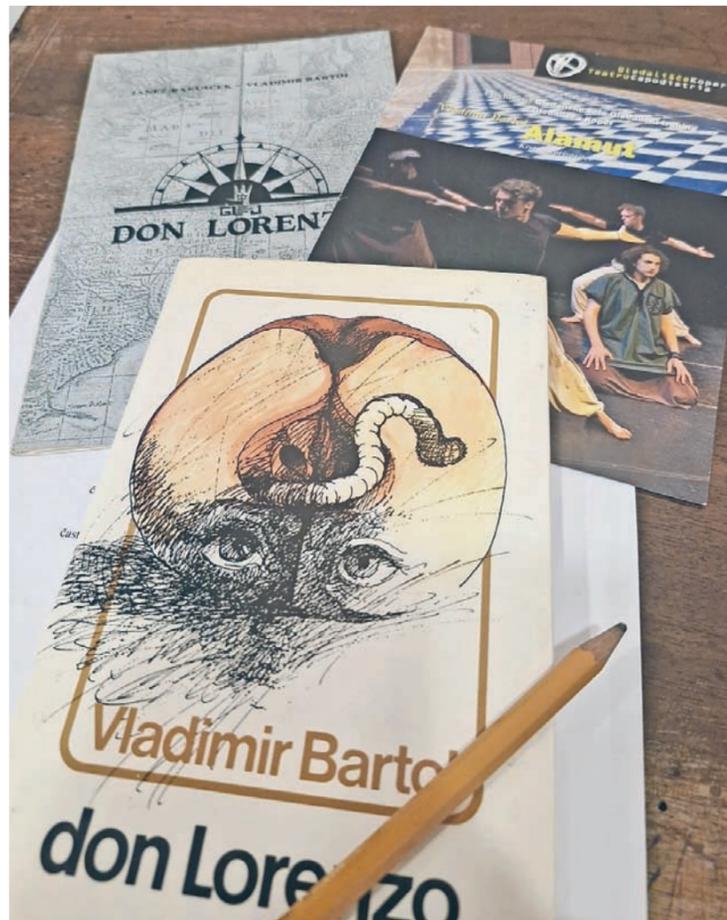
Knjigo, ki je bila prevedena v več kot 20 jezikov, so leta 2017 uprizorili

Katja Pegan in Alja Brglez v Slovenskem klubu izobražencev

udeleženci gledališkega treninga, ki sta ga vodili **Katja Pegan** in **Renata Vidič**. V predstavi so nastopali **Mak Tepšič**, **Domen Lušin**, **Jan Slapar**, **Izidor Čok**, **Vid Prinčič**, **Tine Ugrin**, **Lin Colja** in drugi, dramaturzija pa je napisal **Jan Krevatin**. Takrat še mladinci in mladinke, danes uspešno delujejo na področju gledališča, filma in medijev. Nekateri med njimi se lahko pohvalijo tudi z mednarodnimi nagradami. Poleg *Alamuta* je Katja

režirala še Bartolovega manj znanega *Don Lorenza*. To je bilo njeno diplomsko delo, s predstavo pa so leta 1989 diplomirali še **Borut Veselko**, **Dario Varga**, **Darija Raichman**, **Lučka Počkaj** in **Maja Aduša Vidmar**. "Bartolovi liki so polni mlade moči in je zato prav, da jih igrajo zelo mladi igralci," je simpozij sklenila koprška režiserka. Sodelujoči govorniki so se nato odpravili na kosilo, sam sem jo mahnil proti garaži, kjer sem v

V Trstu so bile v ospredju uprizoritve Bartolovega Alamuta.

tržaški prometni džungli našel zavetje za svoj avto. In če me je v Beogradu na cedilu pustila baterija v telefonu, me je tokrat tista v avtomobilu. Znova sem pomislil na Chaplina, se nasmehnil in poklical prijatelja **Jarija**, ki je nato prišel s kabli.

Dva različna simpozija v dveh različnih mestih - Beogradu in Trstu - sta poudarila, kako umetnost in kultura presejata meje, povezujejo ljudi

ter odpirata pomembne razprave. V Beogradu so bili v ospredju aktivizem v umetnosti, solidarnost in performativnost, v Trstu pa Bartolova brezčasna dela, ki še vedno navdihujejo generacije. Obe izkušnji sta dokaz, da kultura in umetnost ne poznata meja ter da vsaka pot - tudi tista s prazno baterijo ali v zasneženem vremenu - vodi k spoznanjem, ki bogatijo življenje. In polnijo baterije. •

V letu 2025 bo Gledališče Koper praznovalo četrto stoletje od obnove svojega delovanja, ki je odločilno prispevalo k razvoju kulturnega prizorišča na Primorskem in širše. Ob tej priložnosti v sodelovanju z Radiem Koper, Obalo Plus, Primorskimi novicami in Znanstveno-raziskovalnim središčem Koper prireja niz osmih pogovornih večerov z naslovom Četrto stoletje. V ciklu se bodo s pronicljivimi in zanimivimi gosti premišljevalno ozrli na družbene, kulturne in politične spremembe, ki so zaznamovale prvo četrtno 21. stoletje. Program je zasnovan kot prostor za dialog o temeljnih premikih našega časa, obenem pa ponuja priložnost za refleksijo o prihodnosti in vlogi kulture v njej.

Gledališče Koper
Teatro Capodistria

9. JANUAR 2025

V GLEDALIŠČU

Voditelj
Janko Petrovec, Radio Koper

30. JANUAR 2025

SLOVENIJA IN NEKDANJA JUGOSLAVIJA

Voditelj
Aljaž Novak, Primorske novice

13. FEBRUAR 2025

ČETRT STOLETJA SPODOBNOSTI IN OLIKE?

Voditelj
Tomaž Perovič, Obala Plus

27. FEBRUAR 2025

SVET V NOvem TISOČLETJU

Voditelj
Denis Sabadin, Primorske novice

13. MAREC 2025

NOVINARSTVO V ČASU SPLETA

Voditeljica
Tjaša Škamperle, Radio Koper

27. MAREC 2025

ZATON BRANJA IN POZORNOSTI

Voditeljica
Karin Sabadin, TV Slovenija

3. APRIL 2025

SKUPNOST, SMISEL, VREDNOTE IN BOG

Voditelj
Janko Petrovec, Radio Koper

10. APRIL 2025

NASLEDNJEGA ČETRT STOLETJA

Voditelj
Tomaž Perovič, Obala Plus

Cikel bo potekal ob 19. uri v mali dvorani Gledališča Koper, s prostim vstopom za vse obiskovalce.

FOTO: GLEDALIŠČE KOPER

FOTO: MATEJ SUKIC

Zaradi številnih predstav in prireditev praznični december v gledališču že tradicionalno velja za najbolj delovni mesec v letu. V koprskem gledališču še posebej, saj so pred tednom dni začeli tudi s študijem za novo uprizoritev (na fotografiji posnetek s prve vaje), ki nastaja po dramatizaciji romana Elene Ferrante Dnevi zavrženosti. Dramo o ženski, ločenki z dvema otrokoma, ki mora najprej doseči dno, da se lahko v življenje vrne kot zmagovalka, režira Tijana Zijanč, nastopili pa bodo Anja Drnovšek, Mojca Partljič, Blaž Popovski, Sara Gorše, Mak Tepšič in Igor Štamulak.

Četrto novembrsko soboto so v Gledališču Koper praznovali visok jubilej - 100. ponovitev predstave za otroke Mali medo, ki so jo v režiji (in izpod peresa) Jake Ivanca krstno uprizorili pred dobrim desetletjem. V predstavi sta sprva igrala Gašper Jarni in Gorazd Žilavec, tradicijo pa zadnja leta uspešno nadaljujeta Luka Cimprič in Igor Štamulak. Jubilejno ponovitev je tako, kot se za takšne priložnosti spodobi, zaokrožila velika torta, ki sta jo igralca razelila med ustvarjalce predstave in mlado občinstvo. V Gledališču Koper verjamejo, da bodo torto znova razrezali ob 150. ponovitvi.

FOTO: LUCA QUAINA

FOTO: LUCA QUAINA

V vhodni avli SSG bo do 16. februarja na ogled razstava, naslovljena Lončar. Pečar. Umetnik. Franjo Felician v Trstu, poklon avtorju 12.000 keramičnih ploščic, s katerimi so prekrile stene v slovenskem Kulturnem domu v Trstu. Na odprtju razstave sta 6. decembra spregovorila direktor Pokrajinskega muzeja Celje Stane Rozman in avtorica Barbara Trnovec. Med gosti je bila tudi Felicianova vnukinja Erika.

Gospod Galeb, ki predstavlja istoimensko, že 70-letno revijo, je obiskal gledalce na premieri predstave Televizigra, koprodukcije z gledališčem La Contrada po literarni predlogi Giannija Rodarija in z režijo Samante Kobal. Srečanje s simpatičnim likom je navdušilo dijake Šol iz Katinare in sv. Jakoba, ki so si v njegovi družbi ogledali tudi razstavo slovenskih ilustratorjev.

FOTO: METKA SULIČ

FOTO: KLEMEN BATAGELJ, MEDIASPEED

Na novinarski konferenci v Komunikacijski pisarni EPK-ja v Novi Gorici je potekala predstavitev Dodekalogije 1972-1983, ki nastaja v okviru projekta Destin(y)ation / Dotik usode, to je celoletni gledališki omnibus 12 predstav v režiji Tomija Janežiča, ki je del uradnega programa Evropske prestolnice kulture 2025, Nova Gorica - Gorizia. Projekt so predstavili režiser Tomi Janežič, programski vodja EPK, Stojan Pelko in Marko Bratuš, umetniški vodja SNG Nova Gorica. V Dodekalogiji 1972-1983 gre za transgeneracijsko dokumentarno fikcijo o Novi Gorici kot o mestu odraščanja, na presenetljive načine povezanem z drugimi mesti, ki skozi družinske zgodbe naslavlja teme mej, družbeno-političnih sprememb, vojne ... Skozi vse prihajajoče leto bo v okviru EPK Nova Gorica - Gorizia vsak mesec na ogled ena od 12 predstav.

V praznični december so v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica vstopili s premiero komične drame Pogovori po seksu, na besedilo irskega scenarista in igralca, znanega tudi po nekaterih vlogah v Hollywoodu, Marka O'Hallorana. V glavni ženski vlogi, ki je venomer na odru, igra odlična Medea Novak, v njeni postelji pa se zvrsti več anonimnih moških, vsak s svojo bolečo ali zabavno življenjsko zgodbo. Njene ljubimce izvrstno odigrajo Jure Kopušar, Žiga Udir, Andrej Zalesjak in Blaž Valič. Ivana Percan Kodarin pa s svojo vlogo resne, a nič manj strastne sestre, postavi zanimivo protiutež raztreseni glavni vlogi. Predstavo je režirala Tijana Zijanč, ki je podpisana pod uspešne režije novogoriškega gledališča, kot so Realisti, Tridesetletnice in za otroke Antonton.

Tantadurj je skupna mesečna čezmejna priloga treh primorskih profesionalnih gledališč. V času gledališke sezone izhajajo vsako tretjo sredo v mesecu in sicer hkrati v Primorskih novicah in Primorskem dnevniku.

Izdajateljica:
Primorske novice, d.o.o. Koper, s.r.l. Capodistria
Cesta Marežganskega upora 2, 6000 Koper
Primorski dnevnik
Ulica Montecchi 6, Trst

UREDNIKA IN REDAKTORICA: Maja Pertič Gombač
SOUSTVARJALCI: Miha Trefalt (Gledališče Koper), Ana Kržišnik
Blažica, Martina Mrhar in Metka Sulič
(Slovensko narodno gledališče Nova Gorica)
ter Rossana Paliaga (Slovensko stalno gledališče Trst)

ELEKTRONSKI NASLOV: kultura@primorske.si
SKUPNA TISKANA NAKLADA: 28.000 izvodov.